

آشنایی با فواید و حکمت نماز

هدف کلی: و روزه .

شناخت برخی از احکام روزه

تمیمی دبیر معارف/شوش

سال تحصیلی 99/1400

یاری از نماز و روزه

درس نهم

خدای مهربان برای زندگی ما انسان‌ها برنامه‌ای تنظیم کرده که دربردارنده احکام و وظایف گوناگونی در ارتباط با خدا، خود، خانواده، جامعه و خلقت است. با عمل به این برنامه و احکام و دستورات آن، انسان می‌تواند در مسیر نزدیک شدن به خدا گام بردارد و به رستگاری در دنیا و آخرت برسد. اگرچه تمامی این احکام و دستورات در جهت مصلحت ما است؛ اما انسان دوست دارد حکمت و علت احکام الهی را بداند و با معرفت بیشتر دستورات الهی را انجام دهد. از این رو، خدای متعال برخی از فایده‌های مهم‌ترین احکام خود را از طریق آیات قرآن کریم و سخنان معصومان به اطلاع ما رسانده است. در این درس با فایده دو عمل مهم در زندگی هر فرد مسلمان، یعنی نماز و روزه آشنا می‌شویم و پاسخ سؤالات زیر را می‌یابیم:

- ۱- چرا در هر روز، پنج بار به نماز می‌ایستیم؟
- ۲- حکمت روزه چیست؟ چرا یک فرد مسلمان باید روزه بگیرد؟
- ۳- احکام دیگر روزه کدام‌اند؟

1. دوفایده مهم نماز را بنویسید.

2. مهم ترین فایده روزه را بنویسید.

خداوند در آیات مختلفی، فایده های نماز و روزه را بیان فرموده است. دو فایده نماز عبارتند از:

1) ۱- یاد خدا، ۲- دوری از گناه.

2) مهم ترین فایده روزه نیز عبارت است از: تقوا.

در این درس به فایده دوم نماز که با فایده روزه؛ یعنی تقوا ارتباط دارد، می پردازیم و این دو را با هم

بررسی می کنیم.

راستی، تقوا چیست؟ چرا قرآن کریم همواره مردم را دعوت به تقوا می کند؟

از نظر امام علی انسان های بی تقوا مانند سوارکارانی هستند که سوار بر اسب سرکش شده اند.

■ **تقوا**

برای اینکه حقیقت تقوا را دریابیم، ابتدا مثالی را که امیر مؤمنان علی علیه السلام بیان فرموده است، ذکر

می کنیم. ایشان **بی** فرماید:

«مَثَلُ انْسانِ هَای بِي تَقْوَا مَثَلُ سَوارِ کَارانِي اسْتِ کِه سَوارِ بَرِ اسْبِ هَای چَموشِ و سَرکَشِي شَدِه اَنْد کِه لَجَامُ را پاره کرده و اختیار را از دست سوارکار گرفته اند؛ به بالا و پایین می پرند و عاقبت، سوارکار را در آتش می افکنند. اما مَثَلُ آدمِ هَای با تَقْوَا، مَثَلُ سَوارِ کَارانِي اسْتِ کِه بَرِ اسْبِ هَای رام سَوار شَدِه اَنْد و لَجَامِ اسْبِ را در اختیار دارند و راه می پیمایند تا اینکه وارد بهشت شوند.»^۱

تفاوت اصلی میان این دو سوارکار که یکی به هلاکت می رسد و دیگری به دستگیری، در سرکشی و

لجام گسیختگی اسب یکی از آنها، و رهوار و مطیع بودن اسب دیگری است.

این لجام گسیختگی و سرکشی در انسان بی تقوا و رهواری و مطیع بودن در انسان با تقوا به چه

معناست؟ **3. تقوا به چه معناست؟**

3) **«تقوا» به معنای «حفاظت» و «نگهداری» است.** انسان با تقوا خودنگهدار است و خود را از گناه

حفاظت می کند؛ **4**؛ یعنی بر خودش مسلط است و زمام و لجام نفس خود را در اختیار دارد و نمی گذارد نفس

با سرکشی او را در دره های هولناک گناه بیندازد. انسان با تقوا، می کوشد روزه روز به روز بر توانمندی خود

ببفزاید تا اگر در شرایط گناه و معصیت قرار گرفت، آن قوت و نیرو او را حفظ کند و از آلودگی ننگه دارد.

اکنون این سؤال پیش می آید که چگونه تقوا را در خود به وجود آوریم که بتوانیم در مواقع خطر بر

خود مسلط باشیم و از گناه دوری کنیم؟ **4. انسان با تقوا خودنگهدار است یعنی چه؟**

قرآن کریم راه های متعددی برای کسب تقوا به ما نشان داده که در این درس به دو مورد مهم از آنها،

یعنی «نماز» و «روزه» اشاره می کنیم.

۱- لجام : افسار

۲- نهج البلاغه، خطبه ۱۶

نماز و بازدارندگی از گناه

انسانی که پنج بار در طول روز نماز به پا می‌دارد، یاد خدا را در دل خود زنده می‌کند و حضور او را در جای جای زندگی احساس می‌کند. توجه به حضور خدا در زندگی و نظارت او بر اعمال، موجب می‌شود تا انسان دست به هر کاری نزند و از گناهان دوری کند. خداوند در قرآن کریم می‌فرماید:

نماز: دوری از گناه یاد خدا

و نماز را برپا دار،

... وَ أَقِمِ الصَّلَاةَ

که نماز از کار زشت و ناپسند باز می‌دارد

إِنَّ الصَّلَاةَ تَنْهَى عَنِ الْفَحْشَاءِ وَالْمُنْكَرِ

و قطعاً یاد خدا بالاتر است،

وَ لَذِكْرُ اللَّهِ أَكْبَرُ

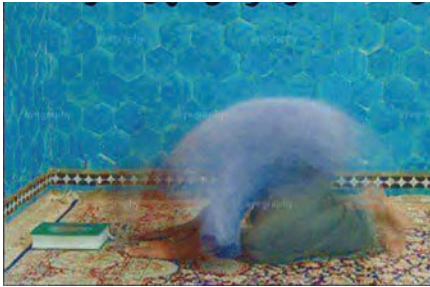
و خدا می‌داند چه می‌کنید.^۱

وَ اللَّهُ يَعْلَمُ مَا تَصْنَعُونَ

5. تاثیر نماز بر انسان وابسته به چیست؟

با این حال، برخی می‌گویند: «ما نماز می‌خوانیم اما تاثیر آن را کمتر در خود مشاهده می‌کنیم و معمولاً دست از رفتارهای قبلی بر نمی‌داریم. پس چگونه نماز بازدارنده انسان از زشتی‌ها و منکرات است؟»

شایسته است دقت کنیم که ⁵تأثیر نماز به تداوم و به میزان دقت و توجه ما بستگی دارد. چنان‌که اگر گفته شود هر کس درس بخواند، موفق می‌شود، طبیعتاً موفقیت همه یکسان نیست و به نحوه و کیفیت درس خواندن آنها بستگی دارد. بنابراین اگر نمازهای روزانه خود را ترک نکنیم و دقت و توجه

خود را در نماز افزایش دهیم، از آن تأثیر خواهیم پذیرفت. نمی‌توان انتظار داشت خواندن چند رکعت نماز شتاب‌زده و بدون رعایت آداب، تأثیر چندانی در ما داشته باشد. اگر تلاش کنیم روز به روز نماز را با کیفیت بهتر و رعایت آداب آن انجام دهیم، به زودی تأثیر آن را خواهیم دید.

هر کدام از ما می‌توانیم این مورد را در میان اطرافیان و بستگان مشاهده کنیم و دریابیم افرادی که به نمازشان توجه بیشتری دارند، در مقایسه با کسانی که نماز نمی‌خوانند، یا نماز خود را شتاب‌زده و بدون رعایت آداب می‌خوانند، از منکرات بیشتری دوری می‌کنند.

اگر به زندانیان و خلاف‌کاران جامعه نگاه کنیم، می‌بینیم که چنین مجرمانی کمتر از میان افراد نمازخوان هستند. همین موضوع نشان می‌دهد که نماز تأثیر خود را گذاشته و هر قدر با توجه و دقت بیشتر انجام شود، تأثیر آن بیشتر هم خواهد شد.

6. از نظر امام صادق (ع) چگونه می توان تاثیر نماز بر خود را دید؟

6 (امام صادق علیه السلام می فرماید: «هر کس می خواهد بداند آیا نمازش پذیرفته شده یا نه، باید ببیند که نماز، او را از گناه و زشتی باز داشته است یا نه. به هر مقدار که نمازش سبب دوری او از گناه و منکر شود، این نماز قبول شده است»^۱.)

دوری از گناه: قبولی نماز

نتیجه اینکه: اگر می بینیم که با خواندن نماز در حال دور شدن از گناهان هستیم، معلوم می شود نمازمان مورد قبول خدا قرار گرفته و اگر نماز، ما را از گناه و زشتی باز ندارد، معلوم می شود که عیب و نقصی در نماز خواندن ما هست. باید جست و جو کنیم تا آن عیب را بیابیم و برطرف کنیم. اگر نماز را کوچک شماریم...

اگر نماز را کوچک شماریم و نسبت به آنچه در نماز می گوئیم و انجام می دهیم درک صحیح داشته باشیم، نه تنها از گناهان که حتی از برخی مکروهات هم به تدریج دور خواهیم شد. از این رو:

اگر در انجام به موقع نماز بکوشیم، بی نظمی را از زندگی خود دور خواهیم کرد.

اگر در پنج نوبت با لباس و بدن پاکیزه به نماز بایستیم، آلودگی های ظاهری ما کمتر خواهد شد.

اگر شرط غصبی نبودن لباس و مکان نمازگزار را رعایت کنیم، کمتر به کسب درآمد از راه حرام متمایل خواهیم شد.

اگر هنگام گفتن تکبیر به بزرگی خداوند بر همه چیز توجه داشته باشیم، قدرت های دیگر در نظرمان کوچک خواهند شد و به آنان توجه نخواهیم کرد.

اگر در رکوع و سجود، عظمت خدا را در نظر داشته باشیم، در مقابل مستکبران خضوع و خشوع خواهیم کرد.

اگر عبارت «إِهْدِنَا الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيمَ» را صادقانه از خداوند بخواهیم، به راه های انحرافی دل نخواهیم بست.

اگر عبارت «غَيْرِ الْمَغْضُوبِ عَلَيْهِمْ وَلَا الضَّالِّينَ» را با توجه بگوئیم، خود را در زمره کسانی که خدا بر آنها خشم گرفته یا راه را گم کرده اند، قرار نخواهیم داد.

بنابراین؛ با تکرار درست آنچه در نماز می گوئیم و انجام می دهیم به تدریج چنان تسلطی بر خود می یابیم که می توانیم در برابر منکرات بایستیم و از انجامشان خودداری کنیم.

۱- بحار الانوار، مجلسی، ج ۲، ص ۸۲، ص ۸۸. عبارتهای رنگی شده نکات مهمی هستند که از آنها سوال طرح می شود.

7. اگر نماز را کوچک بشماریم نه تنها از گناه بلکه از برخی مکروهات نیز دور خواهیم شد. صحیح غلط

✽ بررسی

فهم و درک درست اعمال زیر، انسان را در برابر چه گناهی حفظ خواهد کرد؟

عبارات و اعمال نماز	منکرات
۱- خواندن سوره توحید	۱- ... شریک قرار دادن برای خدا ...
۲- درود بر پیامبر در تشهد	۲- دوستی با دشمنان خدا
۳- دعای قنوت	۳- یأس و ناامیدی
۴- حضور در نماز جماعت	۴- فتنه و تفرقه
۵- گفتن عبارت «إِيَّاكَ نَعْبُدُ»	۵- پرستش غیر خدا
۶- گفتن عبارت «إِيَّاكَ نَسْتَعِينُ»	۶- تکیه به دیگران و یاری جستن از غیر خدا

تکمیل احکام

در سال‌های قبل آموختیم که برای انجام نماز، لازم است بدن و لباس ما پاک باشد و در صورتی که به یکی از نجاسات آلوده باشد باید قبل از نماز پاک گردد.

بنابراین، لازم است هر مسلمانی نجاسات را بشناسد و راه پاک کردن اشیای نجس را بداند.

توجه: همه چیز پاک است، مگر ۱۱ چیز و آنچه در اثر برخورد با آنها نجس می‌شود.

برخی از نجاسات

نکته

برخی از نجاسات عبارت‌اند از:

- ۱- خون انسان و هر حیوانی که خون جهنده دارد.
- ۲ و ۳- ادرار و مدفوع انسان و حیوان‌های حرام گوشتی که خون جهنده دارند.
- ۴- مردار انسان و هر حیوانی که خون جهنده دارد.
- ۵ و ۶- سگ و خوک، زنده و مرده آنها نجس است.
- ۷- کافر (یعنی کسی که به خدای یگانه اعتقاد ندارد).
- ۸- شراب و هر مایع مستی‌آور، نجس است.

همچنین لازم است بدانیم: نوشیدن شراب، چه کم و چه زیاد حرام است و در زمره بزرگ‌ترین

۱- حیوانی که اگر رگ آن را ببرند، خون آن جستن کند، خون جهنده دارد.

۲- برای آشنایی با سایر نجاسات به رساله مرجع تقلید خود مراجعه کنید.

8. نوشیدن شراب چه کم و چه زیاد حرام و در زمره بزرگ‌ترین گناهان است.

9. خداوند در قرآن در مورد شراب و قمار چه فرموده اند؟

گناهان شمرده شده است. خداوند در قرآن درباره این عمل ناروا می‌فرماید:

9) ای مردمی که ایمان آورده‌اید؛ به‌راستی شراب و قمار و بت‌پرستی و تیرک‌های بخت‌آزمایی، پلید و کارهای شیطانی است. پس از آنها دوری کنید تا رستگار شوید. شیطان می‌خواهد با شراب و قمار شما دشمنی و کینه ایجاد کند و شما را از یاد خدا دور سازد و از نماز باز دارد.^۱

پاسخ سوالات شما

مگر خدا به نماز ما نیاز دارد؟ پس برای چه باید نماز بخوانیم؟

اگر همه مردم روبه خورشید خانه بسازند، چیزی به خورشید اضافه نمی‌شود و اگر همه مردم پشت به خورشید خانه بسازند، چیزی از خورشید کم نمی‌شود. خورشید به مردم نیازی ندارد که رو به سوی او کنند. این انسان‌ها هستند که برای دریافت نور، سعی می‌کنند خانه‌های خود را روبه خورشید بسازند. خدا هم به نماز ما هیچ نیازی ندارد؛ بلکه این ما هستیم که به نماز محتاجیم. در حقیقت دستور خدا برای برپاداشتن نماز تنها به نفع خود ماست و خداوند با امر به نماز خواندن خواهان رشد بندگان خود است. اما چرا ما به نماز محتاجیم؟

کمتر کسی است که در اثنای کار روزانه، لباسش، دست و صورتش، سر و پایش، و گاهی همه پیکرش، کثیف نشود و به تنظیف روزانه آنها نیازمند نگردد.

روح ما نیز در میدان زندگی روزانه به همین اندازه یا بیشتر در معرض آلودگی‌هاست؛ آلودگی به شهوت‌ها، هوس‌ها، خودخواهی‌ها و چشم و هم‌چشمی‌ها، حسد و کینه و انتقام و صدها آلودگی دیگر. این آلودگی‌ها روح را تیره می‌کند و ما را از مسیر قرب الهی دور می‌سازد و به دام شیطان و وسوسه‌های شیطانی می‌افکند.

بنابراین، باید همان‌طور که لباس و تن خود را می‌شوئیم و پاکیزه می‌کنیم، دل و جان خود را هم شست‌وشو دهیم و پاکیزه کنیم.

حضرت علی علیه السلام می‌فرماید: رسول خدا نماز را به چشمه‌آبی تشبیه کرده است که در برابر خانه کسی جریان داشته باشد و او هر شبانه روز، پنج مرتبه خود را در آن شست‌وشو دهد؛ پس هرگز آلودگی بر بدن او باقی نمی‌ماند.

نهج البلاغه، خطبه ۱۹۹

10. چه اعمالی تاثیر نماز را از بین می برد؟

اعمالی که تأثیر نماز را از بین می برند

توجه کنیم که برخی کارها اثر نماز را از بین می برند. باید بکوشیم آن کارها را از زندگی خود بیرون

کنیم؛ مانند:

**نگاه خشم الود به والدین: عدم
قبولی نماز**

10) ۱- ناراحت کردن پدر و مادر

امام صادق علیه السلام فرمود: «فرزندی که از روی خشم به پدر و مادر خود نگاه کند - هر چند والدین در

حق او کوتاهی و ظلم کرده باشند - نمازش از سوی خدا پذیرفته نیست»^۱.

10) ۲- غیبت کردن

پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله به ابوذر فرمود: «هر کس غیبت مسلمانی را کند، تا چهل روز نماز و روزه اش قبول

نمی شود؛ مگر اینکه فرد غیبت شده، او را ببخشد»^۲. **غیبت و بدگویی از مسلمان: عدم پذیرفتن
نماز و روزه تا چهل روز**

بیشتر بدانیم

دو رکعت عشق!

ایام عملیات قدس بود که در اورژانس، رزمندگان را آوردند که هر دو دست او قطع شده بود. وقتی او را برای اتاق عمل آماده می کردند، ایشان را روی برانکارد گذاشتند تا به اتاق عمل ببرند. مسئول تعاون آمد تا از این رزمنده سؤالاتی بپرسد. ولی چشمانش را بسته بود و جواب نمی داد. همگی فکر کردیم شاید شهید شده باشد. به دنبال آن بودیم که مقدمات کار را جهت آزمایش ضربان قلب و احتمالاً انتقال وی به سردخانه آماده کنیم. ناگهان دیدیم که چشمانش را باز کرد و با متانت خاصی گفت: برادر! ببخشید که جواب شما را ندادم؛ چون فکر می کردم اگر به اتاق عمل بروم شاید وقت زیادی طول بکشد؛ نمازم قضا می شود. آن موقع که شما سؤال کردید مشغول خواندن نماز بودم.

۱- اصول کافی، کلینی، ج ۴، ص ۵۰

۲- جامع السعادات، ملا مهدی نراقی، ج ۲، ص ۲۳۴

۳- در انجام عباداتی مانند نماز، دو دسته شرط وجود دارد: یکی شرط صحت و دیگری شرط کمال؛ مثلاً اگر کسی واجبات نماز را درست انجام دهد، نمازش صحیح است؛ یعنی شرایط صحت را دارد و لازم نیست آن را دوباره بخواند. اما برای اینکه این نماز در او اثر داشته باشد و او را از گناهان باز دارد باید شرایط دیگری را هم رعایت کند که به آن شرط کمال می گویند، مثل اینکه با دقت و توجه نماز بخواند. مقصود از قبول شدن یا قبول نشدن در این احادیث، همان داشتن یا نداشتن شرط کمال است. بنابراین کسی نمی تواند به بهانه اینکه غیبت کسی را کرده است، نمازش را تا مدتی نخواند.

11. میزان موفقیت انسان در رسیدن به هدف های بزرگ چه رابطه ای با تقوا دارد؟

12. مصداق کامل تمرین صبر و پایداری در برابر خواهش های دل.....روزه..... می باشد. ■ روزه و تقویت تقوا

میزان موفقیت انسان در رسیدن به هدف های بزرگ، به میزان تسلط او بر خویش، خودنگهداری و «تقوا» بستگی دارد و هر قدر هدف بزرگ تر باشد، تقوای بیشتری می طلبد.

روانشناسان، کارهایی را برای تقویت اراده و تسلط بر خود پیشنهاد می کنند تا افراد بتوانند به موفقیت در برنامه هایی مانند درس، ورزش، کسب و کار و مانند آن برسند. خداوند، انسان را به عملی راهنمایی می کند که اگر آن را به درستی انجام دهد، چنان تسلطی بر خود پیدا می کند که می تواند موانع درونی را کنار بزند و گام های موفقیت به سوی برترین هدف های زندگی را به خوبی بردارد. این عمل، «روزه» است. روزه، مصداق کامل تمرین صبر و پایداری در برابر خواهش های دل است.

کسی که یک ماه گرسنگی روزانه را تحمل کند و در عین حال که میل به آب و غذا دارد، به سوی آن نرود؛ کسی که یک ماه چشم خود را از گناه حفظ کند؛ زبان خود را از دروغ و غیبت نگه دارد؛ گوش خود را از شنیدن بدی ها بازدارد؛ خوش رفتاری با مردم را تمرین کند؛ و از حجاب و پوشش خود به خوبی مراقبت کند؛ بکوشد به دیگران ستم نکند و مردم را از خود نرنجاند و مواظب باشد غذای سحری و افطاری او از درآمد پاک و حلال باشد، چنین کسی، پس از یک ماه، به تسلطی بر خود می رسد که قبل از ماه رمضان آن تسلط را نداشته است و اگر هر سال یک ماه این عمل را تکرار کند، سال به سال باتقواتر می شود. چنین فردی کم کم به جایی می رسد که احساس می کند که هر کاری را که خداوند دستور داده است، می تواند به آسانی انجام دهد و احساس سختی نمی کند.

ای کسانی که ایمان آورده اید،

روزه بر شما مقرر شده است

همان گونه که بر کسانی که پیش از شما بودند، مقرر شده بود

باشد که تقوا پیشه کنید.^۱

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا

كُتِبَ عَلَيْكُمُ الصِّيَامُ

كَمَا كُتِبَ عَلَى الَّذِينَ مِن قَبْلِكُمْ

لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ

روزه، سبب تقویت تقوا در انسان

✽ بررسی

رسول خدا ﷺ می فرماید: «چه بسا روزهداری که جز گرسنگی و تشنگی چیزی نصیب او نمی شود».^۲

مقصود پیامبر گرامی از این سخن چیست؟ یعنی اینکه روزه فقط تحمل تشنگی و

گرسنگی نیست بلکه باید صفت تقوا و خود

نگه داری در برابر خطا و گناه در روزه دار

پدید آید.

۱- سوره بقره، آیه ۱۸۳

۲- امالی، شیخ طوسی، ص ۶۶۱

13. چند چیز روزه را باطل می کند؟ نام ببرید.

احکام روزه

13) ۱- نه چیز روزه را باطل می کند که برخی از آنها عبارت اند از: خوردن و آشامیدن، دروغ بستن بر خدا و پیامبر و جانشینان پیامبر ﷺ، رساندن غبار غلیظ به حلق، فرو بردن تمام سر در آب، استمناء، باقی ماندن بر جنابت تا اذان صبح. ۱-

فعالیت کلاسی

با مراجعه به رساله توضیح المسائل، عبارت های زیر را تکمیل کنید.

۱	اگر روزه دار سهواً چیزی بخورد یا بیاشامد، روزه اش صحیح است .
۲	اگر روزه دار، چیزی را که لای دندانش مانده عمداً بخورد ، روزه اش باطل می شود.
۳	روزه دار ..... نباید ..... غبار غلیظ و دود سیگار و تنباکو و مانند آنها را به حلقش برساند.
۴	استفراغ روزه را باطل نمی کند، مگر اینکه عمدی باشد .....

۲- کسی که غسل بر او واجب است، اگر عمداً تا اذان صبح غسل نکند یا اگر وظیفه اش تیمم است، عمداً تیمم نکند، نمی تواند روزه بگیرد. البته اگر سهل انگاری کند و غسل نکند تا وقت تنگ شود، می تواند با تیمم روزه بگیرد و روزه اش صحیح است؛ اما در مورد غسل نکردن، معصیت کرده است.

۳- اگر کسی به علت عذری مانند بیماری نتواند روزه بگیرد و بعد از ماه رمضان عذر او برطرف شود و تا رمضان آینده عمداً قضای روزه را نگیرد، باید هم روزه را قضا کند و هم برای هر روز یک مُد (تقریباً ۷۵ گرم) گندم و جو و مانند آنها به فقیر بدهد.

۴- اگر کسی روزه ماه رمضان را عمداً نگیرد، باید هم قضای آن را به جا آورد و هم «کفاره» بدهد؛ یعنی برای هر روز، دو ماه روزه بگیرد (که یک ماه آن باید پشت سر هم باشد) یا به شصت فقیر طعام بدهد (به هر فقیر یک مُد).

14) ۵- اگر کسی به چیز حرامی روزه خود را باطل کند؛ مثلاً دروغی را به خدا نسبت دهد، کفاره جمع بر او واجب می شود. یعنی باید هر دو کفاره یاد شده را انجام بدهد. البته اگر هر دو برایش ممکن نباشد، می تواند هر کدام را که ممکن است، انجام دهد.

14. چه زمانی کفاره جمع بر کسی واجب می شود؟

۱- برای آشنایی با سایر مبطلات روزه، به رساله مرجع تقلید خود مراجعه کنید.

15. چه زمانی شخص مسافر نمازش شکسته می شود و نباید روزه بگیرد؟

وظیفه شخص مسافر: کسی که سفر می رود، اگر شرطهای زیر را داشته باشد، باید نمازش را شکسته بخواند و نباید روزه بگیرد:

15 (الف) رفتن او بیشتر از ۴ فرسخ شرعی (حدود ۲۲/۵ کیلومتر) و مجموعه رفت و برگشت او بیشتر از ۸ فرسخ باشد.

15 (ب) بخواد کمتر از ده روز در جایی که سفر کرده، بماند پس کسی که می خواهد ده روز و بیشتر در محلی که سفر کرده است، بماند، باید نمازش را کامل بخواند و روزه اش را هم بگیرد.

15 (ج) برای انجام کار حرام سفر نکرده باشد؛ مثلاً اگر به قصد ستم یا مظلوم یا همکاری با یک ظالم در ظلم او سفر کند، باید روزه اش را بگیرد. اگر فرزند با نهدی پدر و مادر به سفری برود که آن سفر بر او واجب نبوده است، باید نماز را تمام بخواند و روزه اش را بگیرد.

اندیشه و تحقیق

درباره مسائل زیر به توضیح المسائل مرجع تقلید خود مراجعه کنید و پاسخ آن را به دست آورید.

۱	اگر مسافر بیش از ظهر به وطنش یا به جایی که می خواهد ده روز در آنجا بماند، برسد، در چه صورتی باید روزه بگیرد و در چه صورتی نباید روزه بگیرد؟
۲	اگر مسافری که صبح حرکت کرده است، بعد از ظهر به وطن یا به جایی که می خواهد ده روز بماند برسد، وظیفه اش چیست؟ نمازش کامل است و می تواند روزه بگیرد.
۳	اگر کسی که روزه است، بعد از ظهر مسافرت کند، وظیفه اش نسبت به روزه آن روز چیست؟ باید روزه اش را به اتمام برساند.
۴	اگر کسی که روزه گرفته، پیش از ظهر مسافرت کند و بخواد به بیش از چهار فرسخ برود، وظیفه اش چیست؟

چنانچه کاری که روزه را باطل می کند انجام نداده، باید آن روز را روزه بگیرد و اگر انجام داده، روزه آن روز بر او واجب نیست.

اگر پیش از ظهر مسافرت کند، وقتی به جد ترخص برسد، یعنی به جایی برسد که دیوار شهر را نبیند و صدای اذان آن را نشنود، باید روزه خود را باطل کند، و اگر پیش از آن روزه را باطل کند، بنابر احتیاط کفاره نیز بر او واجب است.